

Beleid inzake de lijkbezorging gemeente Súdwest-Fryslan.

Inleiding

De Wet op de lijkbezorging geeft voorschriften van lijkschouwing tot begraving, crematie, en het beheer van begraafplaatsen.

Uitgangspunt van de wet is de begraving of crematie een taak van de nabestaanden is. Zijn er geen nabestaanden die de verantwoordelijkheid voor de begraving op zich nemen, dan geeft de burgemeester opdracht tot de begraving.

Taken en verantwoordelijkheden rond een begraving zijn vastgelegd in de Wlb. Slechts op enkele punten bestaat er de mogelijkheid om beleid te voeren. Dan betreft het de kring van nabestaanden die worden benaderd, het plaatsen van een asbus in een urnenmuur, het verhalen van kosten op een beperkte kring van erfgenamen, en benaderen van een notaris voor de vereffening van de nalatenschap.

Lijkschouwing

Wanneer een levenloos lichaam wordt aangetroffen dan vindt lijkschouwing plaats door een gemeentelijk lijkschouwer. Door de Veiligheidsregio zijn meerdere forensische artsen, werkzaam bij de GGD, benoemd als gemeentelijk lijkschouwers. Wanneer sprake is van een natuurlijke dood geeft de lijkschouwer een verklaring van overlijden af en wordt het stoffelijk overschot vervoerd naar een mortuarium.

Bij overlijden in een ziekenhuis of verzorgingstehuis geeft doorgaans de dienstdoende arts een verklaring van overlijden af en wordt het stoffelijk overschot in het tehuis bewaard.

Verlof tot begraving

De verklaring van overlijden is noodzakelijk voor het doen van aangifte van overlijden. Voor het doen van aangifte bestaat geen wettelijke termijn. De aangifte kan worden gedaan door een uitvaartondernemer, een arts van een tehuis, maar ook door een ambtenaar belast met de uitvoering van de Wlb.

Na aangifte wordt door Burgerzaken een verlof tot begraving afgegeven. Zonder een dergelijk verlof is een begraving niet toegestaan, ook niet wanneer de burgemeester opdracht geeft tot begraving.

Melding

Volgens de Wlb moet degene die het stoffelijk overschot "onder zich heeft" uiterlijk op de derde dag (niet derde werkdag) na overlijden bij de gemeente melding maken dat niemand zorg draagt voor de begraving. Vanaf dat moment moet namens de burgemeester actie worden ondernomen. Uitgaande van het beginsel dat nabestaanden verantwoordelijk zijn voor de uitvaart gaan ambtenaren speciaal belast met de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging na of er nabestaanden zijn in de eerste of tweede graad. Zo ja, dan worden zij benaderd met het verzoek om voor de uitvaart zorg te dragen. Ook worden zij er op gewezen dat, wanneer zij niet de uitvaart regelen, de kosten van de begraving op hen kunnen worden verhaald.

Begraving

Worden er geen nabestaanden gevonden die zorg willen dragen voor de uitvaart dan wordt namens de burgemeester opdracht gegeven tot een uitvaart. De termijn voor de begraving is minimaal drie dagen en uiterlijk zes werkdagen na overlijden.

De termijn van zes werkdagen kan door de burgemeester worden opgeschort, maar alleen bij vermoeden van een niet-natuurlijke dood of wanneer de identiteit van de overledene nog niet is vastgesteld. Onvoldoende voorbereidingstijd mag geen reden voor uitstel zijn.

Begraven of cremeren

Het stoffelijk overschot wordt begraven tenzij uit een document blijkt dat overledene een voorkeur had voor cremeren. Is op grond van de religie van overledene een ander ritueel voorgeschreven, dan kan daar rekening mee worden gehouden.

De voorkeur van overledene voor cremeren kan onder andere blijken uit een uitvaartverzekeringspolis of een testament.

Binnentreden

Bovengenoemde documenten, een uitvaartverzekeringspolis of testament, kunnen zich bevinden in de woning van overledene. De ambtenaren belast met de uitvoering van de lijkbezorging mogen de woning van de overledene binnentreden. Hierop is de Wet op binnentreden van toepassing.

Voor het binnentreden is een machtiging van de burgemeester vereist, tevens dienen de ambtenaren te beschikken over een gemeentelijk identiteitsbewijs. Is het stoffelijk overschot in de gemeente Súdwest-Fryslân gevonden maar woonde de overledene in een andere gemeente, dan moet de machtiging door de burgemeester van die gemeente worden afgeven.

Uit het systeem van de Wet op de Lijkbezorging volgt dat de burgemeester van de gemeente waar het stoffelijk overschot wordt gevonden zorg dient te dragen voor de begraafing, en niet de burgemeester van de gemeente waar de overledene woonachtig was.

De formele gronden voor binnentreden zijn de openbare orde, veiligheid en volksgezondheid. In de woning kunnen zich huisdieren bevinden die naar een dierenasiel of kinderboerderij moeten worden gebracht. Bederfelijke waren in een koelkast of elders moeten worden afgevoerd. Eventueel moeten gas, water en elektriciteit worden afgesloten en andere beheersmaatregelen worden getroffen (bij een huurwoning - in overleg met de verhuurder).

De woning moet altijd door twee daartoe gemachtigde ambtenaren tezamen worden binnen getreden. Een doorlopende machtiging is niet mogelijk. Bij elk nieuw overlijden moet een machtiging worden verleend. De machtiging heeft een beperkte geldigheidsduur van drie dagen. De gemachtigde ambtenaren mogen zich laten vergezellen door een derde persoon wanneer dat een bepaald doel dient. Te denken val aan iemand van de gemeentereiniging die bederfelijke waar en afval afvoert. Anderen mogen de woning niet betreden.

Van het binnentreden moet een ambtsedig verslag worden opgemaakt. Geld en waardevolle goederen mogen worden zeker gesteld en meegenomen naar het gemeentehuis. Geld wordt gestort op de rekening van de gemeente. Waardevolle goederen worden opgeslagen in de kluis bij Burgerzaken.

Er moet een inventarislijst worden opgemaakt van de goederen die zijn meegenomen.

De rechtsgrond voor het zekerstellen van waardevolle goederen is zaakwaarneming in het belang van de afwikkeling van de nalatenschap

Begraafing

Uitgangspunt van de Wlb is dat de begraafing sober en waardig dient plaats te vinden.

Een uitvaartverzorger zorgt voor de reservering van een algemeen graf op een gemeentelijke begraafplaats. Een inwoner van de gemeente Súdwest-Fryslân wordt zo mogelijk in de woon-omgeving van de overledene begraven. Was overledene inwoner van een andere gemeente dan vindt de begraafing plaats in Sneek.

Van deze regel kan in bijzondere omstandigheden worden afgeweken.

Het stoffelijk overschot wordt verzorgd en gekist in een eenvoudige kist. Op de dag van de begrafenis wordt de kist opgesteld in een aula waar een korte plechtigheid wordt gehouden. Familie en/of vrienden krijgen de mogelijkheid om een toespraak te houden. Daarna wordt tot de begraafing overgegaan, in een graf zonder grafsteen. Er wordt een grafrecht gevestigd voor tien jaar. Op het graf mag, in overleg, later een grafsteen worden geplaatst.

Crematie

Wanneer uit de uitvaartverzekeringpolis, het testament, of een ander document blijkt dat de overledene een voorkeur had voor cremeren, wordt opdracht gegeven tot crematie. Ook hierbij is er de gelegenheid voor een korte plechtigheid. Op grond van de Wlb moet de houder van het crematorium de asbus een maand bewaren. Na een maand wordt de asbus bijgezet in een algemene nis van de urnenmuur te Sneek of Workum, voor een periode van 10 jaar. Eén nis kan gebruikt worden voor meerdere asbussen en wordt afgedekt met een ondoorzichtige afdekplaat.

In de maanden/jaren na de begrafenis of crematie bestaat de mogelijkheid dat nabestaanden contact opnemen met de gemeente om overledene te herbegraven, of een grafsteen op het graf te plaatsen, dan wel om de asbus een andere plaats te geven.

Dit is mogelijk wanneer er geen erfgenamen uit de eerste of tweede graad zijn die zich hiertegen verzetten.

Het verhalen van de kosten

De kosten van de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging komen ten laste van de gemeente. De gemeente mag enkel de kosten die direct verbonden zijn aan de begraafing verhalen op de erfenis. Deze kosten alsmede de kosten van de notaris zijn preferente schulden.

Is het vermogen uit de nalatenschap onvoldoende om de kosten te voldoen, dan kan de gemeente de kosten verhalen op de nabestaanden, ook wanneer de nabestaanden de erfenis niet hebben aanvaard. Rechtsgrond voor het verhalen van de kosten is artikel 22 Wlb.

De gemeente Súdwest-Fryslân verhaalt de kosten, indien noodzakelijk, alleen op erfgenamen in de eerste en tweede graad. Enerzijds omdat alleen erfgenamen in eerste en tweede graad werden benaderd om zorg te dragen voor de begraafing. Anderzijds kan, wanneer verder wordt gegaan dan de tweede graad de kring van nabestaanden groot worden en de invorderingskosten sterk oplopen.

De kosten bestaan uit;

De kosten bij begraafing bestaan uit de kosten van bewaring van het stoffelijk overschot in een mortuarium, de kosten gemaakt door de uitvaartverzorger (o.a. de kosten huur aula), de kosten die de ambtenaren hebben gemaakt ten behoeve van de begraafing, en de kosten van het delven van het graf en het grafrecht.

De kosten van een crematie bestaan uit de kosten van bewaring van het stoffelijk overschot in een mortuarium, de kosten gemaakt door de uitvaartverzorger (o.a. de kosten huur aula), de kosten die de ambtenaren hebben gemaakt ten behoeve van de crematie en de kosten van de asbus alsmede een nis in de urnenmuur.

Van verhaal van de kosten wordt afgezien wanneer de erfgenamen in het buitenland verblijven, in detentie verblijven, of wanneer dit tot een ernstig inbreuk op de persoonlijke levenssfeer zou leiden.

Kosten in de vorm van uren die ambtenaren hebben besteed aan de uitvoering van de lijkbezorging behoren niet tot kosten die direct samenhangen met de lijkbezorging, maar zijn kosten voortvloeiend uit de uitvoering van de wet.

Na de uitvaart

Het feit dat overledene in opdracht van de burgemeester is begraven en dat ambtenaren waardevolle goederen hebben zeker gesteld maakt de gemeente geen eigenaar van de nalatenschap.

De nalatenschap moet worden vereffend door een door de Rechtbank aangewezen vereffenaar. Wanneer nabestaanden geen notaris hebben benaderd, dan geeft de gemeente een notaris de opdracht tot vereffening. Zijn de baten uit de nalatenschap onvoldoende om de kosten van de notaris te voldoen, dan zijn de kosten voor de gemeente.

De notaris zorgt voor het ruimen van de woning, het te gelde maken van vermogensbestanddelen, en het afvoeren van overige goederen. De kosten van de notaris en de kosten gemaakt ten behoeve van de lijkbezorging zijn preferente kosten. Is de opbrengt van de boedel onvoldoende om deze kosten te deken, dan kan de gemeente de resterende kosten verhalen op erfgenamen in eerste en tweede graad, ook wanneer zij de nalatenschap hebben verworpen, zoals eerder gememoreerd. Resteert na de vereffening van de nalatenschap een positief saldo over dan is de Staat recht-hebbende.